

KIRJASTOPUISTON PUISTOSUUNNITELMAN SELOSTUS

SELOSTUKSEN TIEDOT

KOhteiden nimet	Kirjastopuisto
Piirustusnumero	59503-1
Selostuksen laati	Hanna Keskinen, projektipäällikkö, 26.1.2024
Selostuksen hyväksyi	Sirpa Mäkilä, puistosuunnittelupäällikkö, 29.1.2024
Tiedoksi	Kaupunkitilalautakunta

Suunnittelualue

Sijainti

Suunnittelualue sijaitsee Vantaalla 61 Tikkurilan kaupunginosassa. Kirjastopuisto rajautuu etelässä kaupungintaloon sekä sen pihaan, Tikkurilantoriin ja asuinrakennuksiin, idässä liikerakennuksiin sekä kirjastoon, lännessä rakentuviin Kielotien kerrostalo- ja lähipalveluiden tontteihin. Pohjoisessa puistoa rajaa Lummetie.

Kirjastopuiston suunnittelualueeseen kuuluu jo olemassa oleva Kirjastopuisto sekä siihen liittyvä uusi puistoalue olemassa olevan puiston pohjoispuolella. Puisto on osa Tikkurilan keskustan viher- ja aukiokokonaisuuksia sekä kävelyreittiverkostoa. Puisto ja Tikkurilan kirjaston ulkotilat limittyvät toisiinsa. Puiston läheisyydessä sijaitsee myös Tikkurilan asema, Dixin ja Tikkurin kauppakeskukset sekä kaupungintalo.

Puiston pinta-ala on noin 1,3 hehtaaria.

Kaavoitus ja maanomistus

Suunnittelualue on Vantaan yleiskaavassa 2020 (YK0048) kaupunkikeskustan aluetta (C), joka sijoittuu kestävän kasvun vyöhykkeelle. Suunnittelualue sijoittuu Vantaan

ratikan reitin varrelle, jolle on laadittu sen kaupunkikehitystä ohjaava kaavarunko. Vantaan ratikan kaavarungossa 2023 (YK0049) suunnittelualue on lähivirkistysaluetta (VL).

Suunnittelualueella on kolme lainvoimaista asemakaava (001897, 002352 ja 002457). Kirjastopuisto on asemakaavoissa rakennettua puistoaluetta (VP). Suunnittelualue rajautuu asemakaavoissa asuinkerrostalojen korttelialueeseen (AK), lähipalvelurakennusten korttelialueeseen (PL), yleisten rakennusten korttelialueisiin (Y), keskustatoimintojen korttelialueeseen (C) sekä aukioon.

Suunnittelualueen eteläosassa on asemakaavassa osoitettu alueen osa, johon voidaan sijoittaa maanalainen katu ja maanalainen tila joukkoliikennetunnelia varten, maanalaista pysäköintitilaa sekä sinne johtava ajoluiska. Tämän lisäksi kaavassa on osoitettu ohjeellisia ulkoilureittejä.

Asemakaavamääräysten mukaan:

- Kirjastopuiston tärkeät kulkuyhteydet ja tunnelin maanpäälliset rakenteet sovitetaan yhteen jatkosuunnittelussa. Kulkuyhteyksien tulee olla linjakkaita ja kaupunkikuvaa tukevia.
- Puistoalue tulee rakentamisen jälkeen kunnostaa toiminnoiltaan ja laadultaan korkeatasoiseksi.
- Jatkosuunnittelussa tutkitaan olemassa olevan hopeapoppelin säilyttämismahdollisuudet ja olemassa olevien pienten puiden säilyttämis- tai siirtomahdollisuudet.
- Tunnelin rakentamisen tieltä poistuvat arvopuut on korvattava isoin taimin.
- Suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava hulevesien hallinta sekä tulvareitit.

Suunnittelualueen maan omistaa Vantaan kaupunki.

Alueen nykytila

Kirjastopuistossa on nykyisellään aidattu ja aitaamaton lasten leikkipaikka sekä skeittipaikka. Olemassa olevassa puistossa on laaja nurmialue, josta osa on vahvistettua ja toimii tapahtuma-alueena. Puiston läpi kulkee kävely- ja pyöräilyreitistöä. Puistoon sijoittuu nykyisellään taidetta, istutuksia ja puustoa. Puiston

eteläosan alla sijaitsee pysäköintihalli, johon liittyy ajoluiska ja sisäänkäyntirakennus. Suunnittelualueen pohjoisosassa, uuden puistoalueen kohdalla, on nykyisellään Tikkurilan kirjaston pysäköintialue sekä sitä ryhmittelevää kasvillisuutta.

Vantaan meluselvityksen 2022 mukaan nykyisessä Kirjastopuistossa on tiemelua päiväaikaan (LAeq,7–22) 45-50db ja puiston uudessa osassa pohjoiseen päin kasvaen välillä 50-65db.

Säilytettävä kasvillisuus

Olemassa olevaa puustoa ja muuta kasvillisuutta pyritään säilyttämään, mutta tämä ei ole kaikilta osin mahdollista. Puiston eteläosassa tähän vaikuttaa ratikan tunnelin rakentaminen. Vantaan ratikka sijoittuu puiston alueella tunneliin, joka toteutetaan avokaivantona. Tälle alueelle sijoittuvat leikki- ja kasvillisuusalueet joudutaan näin ollen poistamaan ja rakentamaan uudestaan.

Puiston pohjoisosassa puuston säilyttämiseen vaikuttaa maaperän pilaantuneisuus ja sen puhdistustarve.

Muilla alueilla puusto ja muut kasvillisuusalueet säilytetään. Puuston kunnon arviointia varten on teetetty erillinen arboristiselvitys.

Luontoarvot ja maisema

Kirjastopuiston alueella ei ole erityisiä luontoarvoja tai kulttuurihistoriallisia arvoja. Olemassa olevaan Kirjastopuistoon sijoittuvat tammi ja poppeli on luokiteltu arvopuiksi. Nykyinen puisto avoimena ja vihreänä alueena on maisemallisesti tärkeä rakennettujen kortteleiden keskellä.

Maaperä

Kirjastopuistossa ja sen pohjoispuolella olevalla pysäköintialueella on tehty pohjatutkimuksia eri aikakausina noin sadassa pisteessä. Koekuoppia kaivettiin vuonna 2005 osana pilaantuneiden maiden tutkimuksia.

Kirjastopuiston maanpinta vaihtelee välillä +17,9...+19,0. Nykyisellä pysäköintialueella on rakennetäyttöä, jonka paksuus on noin 0,6...1,7 metriä. Puiston alueella täyttökerroksen paksuus on noin 0,6...1,3 metriä.

Suunnittelualueella on täytön alla savea: Pohjoisessa 2...4 metriä, luoteiskulmassa paksuimmin. Savikerros ohenee itää, kaakkoa ja etelää kohti. Etelässä puiston alueella on enää 0...1,5 metriä savea. Suunnittelualueen keskelle ja etelässä pohjamaa koostuu hiekasta ja moreenista. Arvioitu kallionpinta on tasolla +10...+16.

Suunnittelualueen ulkopuolelta länsipuolelta siipikairauksista arvioitu saven redusoimaton suljettu leikkauslujuus on 15...20 kPa. Saven vesipitoisuus on 20...90 %.

Pohjavesiputkista mitattu pohjaveden painetaso on ollut 0,6...5 metriä maanpinnan alapuolella vuosien varrella.

Pilaantuneet maat

Tutkimuksissa puistoalueen pohjoisosan maaperässä on todettu kohonneita ja/tai korkeita haitta-aineiden (Sb, Pb, Zn, öljyhiilivedyt) pitoisuuksia, minkä vuoksi alueen maaperää voidaan pitää osittain pilaantuneena. Tutkimusten aikana löydettiin myös erilaisia jätteitä, kuten betonia, tiiltä, puuta ja metallia. Lisäksi tehtiin havaintoja maan seassa olevista betonirakenteista. Haitta-ainepitoiset maa-ainekset / jätteet ulottuvat pääsääntöisesti noin 1,5 – 2,0 metrin syvyyteen tutkimusaikaisesta maanpinnasta.

Puiston eteläosan pilaantuneet maat on puhdistettu puiston rakentamisen yhteydessä.

Hydrologia

Kirjastopuisto sijaitsee Vantaanjoen valuma-alueella tiiviin kaupunkirakenteen seassa, noin 500 metrin päässä Keravanjoesta. Nykyisellään osa suunnittelualueesta on pysäköintialuetta ja osa puistoaluetta. Puiston vesiä kulkeutuu nykyisellään hulevesipainanteeseen ja hulevesiverkostoon. Pysäköintialueen vedet ohjautuvat hulevesiverkostoon. Puisto ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella.

Muut lähtökohdat

Suunnittelualueella sijaitsee maanalaisia verkostoja, jotka tulee ottaa huomioon suunnittelussa. Puiston alueella kulkee 20 kilovoltin voimalinja alueen länsi- ja eteläreunassa sekä kaukolämpölinja eteläreunassa.

Suunnitelman tavoitteet

Suunnitelman pääperiaatteet

Kirjastopuiston nykyinen suunnitelma perustuu Tikkurilan keskustan maisema-arkkitehtikilpailun voittaneeseen Gretel Hemgårdin työryhmän ehdotukseen ”Tikkuja”. Puisto on palkittu vuonna 2017 Vuoden ympäristörakenne -palkinnolla.

Kirjastopuiston eteläosan suunnittelun lähtökohtana on nykyisen puiston ennallistaminen Vantaan ratikan sekä Tikkuparkin sisäänkäyntirakennuksen siirtymisestä johtuvien muutosten takia.

Kirjastopuiston pohjoisosaan sijoittuu uusi puistoalue, josta on tavoitteena luoda nykyiseen puistoon liittyvä kokonaisuus. Alueelle on suunniteltu mielenkiintoisia ja viihtyisiä pysähtymisen sekä oleskelun paikkoja reittiyhteyksien varsille. Erilaisten pintojen ja materiaalien vaihtelu sekä kasvillisuuden monipuolisuus tuovat puistoon uusia kokemuksia. Puiston kaupunkikuvallinen ilme on maanläheinen ja rauhallinen. Puiston uuden osan eteläreunaan sijoittuu suunnittelualueen viereen rakentuvan päiväkodin aidattu leikkiapiha.

Resurssiviisauteen liittyvät tavoitteet

Suunnittelussa edistetään Vantaan resurssiviisauden tiekarttaan liittyviä tavoitteita. Lisäksi Tikkurilan kaavarungossa on esitetty kestävään kehitykseen liittyviä tavoitteita alueen viheralueiden kehittämiseen liittyen. Resurssiviisauden tavoitteita ovat muun muassa:

- Vehreyden säilyttäminen ja lisääminen. Puuston määrän ja lajiston lisääminen.
- Hulevesien laadullinen ja määrällinen hallinta myös luonnonmukaisin keinoin.

- Kaupunkiluonnon monimuotoisuuden edistäminen monilajisella ja -kerroksisella sekä elinympäristöihin sopivalla kasvillisuudella.
- Eri ikä- ja kulttuuriryhmien huomiointi suunnitteluratkaisuissa.
- Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumisen edistäminen suunnitteluratkaisuissa (tulvat, sateet, lämpösaarekkeet).
- Purettavien materiaalien ja rakenteiden uusiokäyttö sekä paikallisten materiaalien (kaivuumassojen, pintamaiden, kivien, puunrunkojen) hyödyntäminen.
- Rakenteiden ja istutusten huollettavuuden ja korjattavuuden huomiointi suunnittelussa.
- Energiankulutuksen vähentäminen käyttämällä energiatehokkaita valaisimia ja muita teknisiä laitteita
- Vähäpäästöisten materiaalien suosiminen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Puiston reitit

Kirjastopuiston eteläosan nykyisten kulkureittien mukaiset yhteydet palautetaan ja ne sijoitetaan tukemaan uudelleen järjesteltyjen toimintojen tarpeita. Uuden puisto-osan reittiverkosto toteutetaan palvelemaan toimivasti alueen jalankulun ja pyöräilyn tarpeita.

Puiston halki kulkevat reitit ovat keskeisiä jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiä Tikkurilan keskustan alueella. Puiston halki kulkee diagonaalisesti Tikkurilantorilta Kirjastosolaan talvikunnossapidettävä reitti. Myös puiston länsireunassa Lummetieltä Kirjastopolulle kulkeva reitti on talvikunnossapidettävä. Länsireunassa sijaitsee lisäksi kaksi nostopaikkaa, jotka ovat tarkoitettu korttelin 61209 kaakkoiskulman asuinrakennusten pelastukseen.

Puiston raittien leveys vaihtelee niiden luonteen mukaan kahdesta ja puolesta metristä neljään metriin. Puiston eteläosaan sijoittuu kaakkois-lounas-suuntainen jalankulun ja pyöräilyn reitti, joka asfaltoidaan. Samoin kulkuyhteys Tikkurilan asemalta (Ratakujalta) Tikkuparkin sisäänkäynnille asfaltoidaan. Muutoin raittien pintamateriaali vaihtelee kivituhkan, asfaltin ja kiveyksen välillä niiden kaupunkikuvallisen luonteen mukaan. Puistoon sijoittuvat raitit ovat pääsääntöisesti kivituhkaa ja aukioihin tai niihin

verrattaviin pienempiin tiloihin rajautuvat raitit kivetään. Uuteen osaan puistoa sijoittuvista kulkureiteistä osa toteutetaan polkumaisina.

Puiston toiminnot

Puiston toimintoja ovat eri-ikäisten lasten ja nuorten leikkipaikat, skeittipaikka sekä oleskelualueet ja tapahtumanurmi. Puistoalueelle sijoittuu myös varaus päiväkodin leikkipihalle, joka suunnitellaan myöhemmin päiväkodin suunnittelun yhteydessä. Puiston sekä ennallistettavaan että uuteen osaan sijoitetaan penkkejä, roska-astioita sekä muita oleskelua sekä viihtyisyyttä tukeavia rakenteita. Nykyiset taideteokset säilytetään.

Hulevesien käsittely

Puiston kasvillisuusalueilla hulevesiä johdetaan hulevesipainanteisiin sekä puiston ennallistettavan että uuden alueen osalta. Osa puiston vesistä ohjataan hulevesiviemäriin. Hulevesiviemärit laskevat Keravanjokeen.

Ennallistettavalla alueella vesiä ohjataan alueella sijaitsevan nykyisen painanteen suuntaan ja sitä kautta hulevesiverkostoon. Uudella puistoalueella vedet johtuvat kohti pohjoisosassa olevaa painannetta, jota kohti alueen taseaus laskee. Päiväkodin leikkipihan hulevesiä voidaan myös ohjata samaan viivytyspainanteeseen.

Uudelle puistoalueelle suunniteltuun viivytyrakenteeseen ohjataan vedet noin 0,33 ha alueelta, jolloin tuleva virtaama alueelta mitoitustilanteessa on 10 l/s.

Suunnittelualueen eteläosassa sijaitsevaan rakenteeseen ohjataan edelleen vedet noin 0,28 ha alueelta, jolloin tuleva virtaama alueelta mitoitustilanteessa on 11 l/s.

Kasvillisuus

Olemassa oleva puusto joudutaan pitkälti poistamaan ratikan rakentamiseen liittyvien kaivantojen tai rakenteiden takia. Puistoalueelle sijoittuva suuri poppeli säilytetään. Puistoon istutetaan uusia puita sekä poistuvien tilalle että kokonaan uusille sijainneille. Puiden sijoittelulla on pyritty luomaan maisemallisesti yhtenäinen kokonaisuus, joka tuo myös suojaa auringon paahteelta sekä tuulelta.

Istutusalueet muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden ennallistettavan ja uuden puistoalueen välille. Monipuoliset heinä-, perenna-, pensas- ja maanpeisteistutukset luovat puistoon ilmettä ja lisäävät elinympäristön monimuotoisuutta. Istutusalueet ovat kerroksellisia ja niiden ilme vaihtelee kasvukauden mukana.

Kirjastopuiston on kokonaisuudessaan kunnossapitoluokkaa R2 (toimintaviheralue).

Esteettömyys

Puiston reitit ovat esteettömyyden perustasoa. Kirjaston ympäristössä otetaan huomioon lastenvaunuilla ja pyörätuoleilla liikkuvat henkilöt. Leikkialueille sijoitetaan välineitä, jotka soveltuvat myös liikuntarajoitteisille lapsille. Leikkialueen pöytäryhmien viereen jätetään tilaa pyörätuolille tai lastenvaunuille. Osa puiston penkeistä sijoitetaan esteettömälle korkeudelle.

Kalusteet, varusteet ja rakenteet

Kirjastopuistoon sijoitetaan uudelleen nykyisestä puistosta purettavia varusteita ja kalusteita, joilla on vielä käyttöikä jäljellä. Corten-teräksiset istutusalueita rajaavat elementit pyritään käyttämään uudelleen. Kalusteissa, varusteissa ja leikkivälineissä käytetään kaupunkikuvallisesti alueen ilmeeseen ja luonteeseen sopivia ratkaisuja. Niiden valinnoissa painotetaan kulutuskestävyyttä ja resurssiviisauden mukaisia ratkaisuja. Kalusteiden ja varusteiden värimaailma sovitetaan uudelleen käytettävien corten-teräksisten ja tumman harmaiden varusteiden ja kalusteiden värimaailmaan.

Puistoon sijoitetaan pyöräpysäköintipaikkoja sekä kirjaston että puiston toimintoja varten.

Valaistus

Kirjastonpuiston valaistuksen tavoitteena on muodostaa turvallinen ja viihtyisä ympäristö kaikille käyttäjäryhmille. Puiston valaistus toteutetaan sen luonne ja käyttötarkoitus huomioon ottaen. Kirjastopuiston valaistus noudattelee nykyisiä valaistusperiaatteita, mutta uudet valaisimet ovat energiatehokkaita LED-valaisimia, jonka värilämpötila on 3000 kelviniä ja värintoisto $Ra \geq 80$.

Valaistavia kohteita ovat talvikunnossapidossa olevat pääreitit sekä leikki- ja skeittialueet. Puiston reittien valaistusluokka on Vantaan ulkovalaistuksen suunnitteluohjeen mukaisesti P3-luokka. Leikkialueen nykyiset valaisinpylväät pyritään hyödyntämään uudelleen, mutta sen valaisimet päivitetään LED-valaisimiksi

Puiston pohjoisosan oleskelualueiden läheisyydessä olevia viheraiheita korostetaan tunnelmallisella pollarivalaistuksella, jonka värilämpötila on lämmin (2700-3000K). Pollarivalaisimet perustetaan betoniseen jalustaan ja niiden rakenteelliseen kestävyys kiinnitetään erityistä huomiota. Valaisinkalusteiden ja varusteiden värimaailma sovitetaan muiden corten-teräksisten ja tumman harmaiden varusteiden ja kalusteiden värimaailmaan.

Kirjastonpuistossa sijaitsevat taideteokset valaistaan nykyisten periaatteiden mukaisesti. Tapahtuma-alueen sähkön tarve huomioidaan erillisellä sähköpollarilla tai vastaavalla tavalla. Alueen nykyinen valaistuskeskus sijaitsee puiston eteläosassa.

Pohjarakentaminen

Lähtökohtaisesti kohteessa ei tarvita uusia pohjanvahvistuksia, koska tasaus ei muutu, maan alle ei tule uusia rakenteita, eikä maanpinnalla ole painumille herkkiä rakenteita. Puistoalue entisöidään entiseen kuntoonsa, kun ratikan työnaikaiset kaivannot on täytetty. Nykyinen pysäköintialue puolestaan muuttuu puistoksi, jonka tasaus on samalla tasolla kuin nykyään, ja jonka liikennekuormitus poistuu. Puiston pohjoisosan nykyinen pilaantunut täyttö savikerroksen päällä korvataan uudella täytöllä, mutta tämä ei tuo lisäkuormitusta pohjamaahan. Puistosta kaivettavia maamassoja ei voida hyödyntää rakentamisessa, koska maamassat on todettu pilaantuneiksi.

Pilaantuneen maaperän kunnostus

Alueen kunnostustavoitteet määritetään erillisessä kunnostussuunnitelmassa ja riskinarviossa, jonka laatiminen on käynnissä. Pilaantuneen maan kaivu ja käsittely on luvanvaraista toimintaa. Työssä tulee noudattaa tilaajan hakeman pilaantuneen maaperän puhdistuspäätöksen määräyksiä.

Rakentamisen vaatima kaivussyvyys on tämänhetkisten tietojen perusteella noin 1,5 metriä, jolloin kaivu tulee ulottumaan pilaantuneeseen ja/tai kohonneita haitta-

ainepitoisuuksia sisältävään maa-ainekseen. Pilaantuneisuusrajauksia tarkennetaan helmikuussa 2024 valmistuvien tutkimustulosten pohjalta ja tarvittaessa myöhemmin tehtävillä lisätutkimuksilla.

Pilaantuneen maan poiston jälkeen varmistetaan jäännöspitoisuusnäyttein kaivannon pintojen (reunat ja luiskat) haitta-aineiden jäännöspitoisuudet ja pilaantuneen maaperän puhdistuspäätöksessä esitettyjen kunnostustavoitteiden saavuttaminen.

Suunnittelutyöryhmä

Suunnitelman on laatinut Ramboll Finland Oy. Puiston eteläosan suunnittelu on tehty yhteistyössä Maisemasuunnittelu Hemgårdin kanssa.

Vuorovaikutus

Puistosuunnittelun aloitustiedote lähetettiin 19.10.2023.

Asukkaiden mielipiteiden kuulemiseksi järjestettiin asukaskysely Vantaan kaupungin Osallistava Vantaa-verkkosivuilla 27.11.2023. Kyselyyn tuli vastauksia noin 170. Kyselyssä esiin nousseet asukkaiden mielipiteet on otettu huomioon puistosuunnitelman teossa. Mielipiteiden ja kommenttien pohjalta suunnitelman kasvillisuuden sijoittelussa on kiinnitetty huomiota puiston vehreyteen, kasvien monipuoliseen ilmeeseen ja erilaisten tilojen luomiseen puistossa vehreyden avulla. Puiden sijoittelussa on huomioitu asukkaiden toiveita varjopaikkojen luomiseen helteellä. Puiston valaistuksen suunnittelussa on huomioitu asukkaiden toiveet, niin ettei puiston yleisilme olisi jatkossa hämärä. Kyselyn pohjalta puiston tulevaisuutta ja sen luonnetta on kehitetty vastamaan asukkaiden ja käyttäjien toiveita ulkoilmatapahtumia ja kohtaamisia mahdollistavasta puistosta tapahtumasähkön, vahvistetun nurmen ja oleskelupaikkojen avulla. Kestävyysteemojen (ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen) osalta tärkeimmiksi kyselyssä nousivat vehreyden säilyttäminen ja lisääminen, eri-ikäisten kaupunkilaisten tarpeiden huomiointi sekä kaupunkiluonnon monimuotoisuuden lisääminen. Näihin asioihin on pyritty vastaamaan puistosuunnitelman muotokieltä, reittejä, toimintoja ja etenkin kasvillisuutta suunniteltaessa.

Kustannusarvio

Rakentamiskustannukset ovat yhteensä noin 1 700 000 euroa (alv 0 %). Hintaan ei sisälly pilaantuneiden maiden puhdistuskustannukset.